

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF) ja Kainuun oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelma 2021 – 2027 (TJTP)

Mhall 04.04.2022 § 83

Suomen Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 – EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaa toteutetaan yhtenä ohjelmana koko maassa (pl. Ahvenanmaan maakunta). Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF) on yksi ohjelman rahastoista, jonka hallintoviranomainen on Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM).

Työ- ja elinkeinoministeriö on myöntänyt Kainuulle EU:n ohjelmakaudelle 2021-2027 oikeudenmukaisen siirtymän (JTF) rahoitusta turpeen energiakäytöstä luopumisen aiheuttamien menestysten kompensoimiseen sekä uuden elinkeinotoiminnan luomiseen yhteensä 14,9 milj.€ (sisältää EU/valtion rahoituksen). Rahoituksen saamisen ja rahoitustoimenpiteiden käynnistämisen edellytys on, että kaikki JTF-tukea Suomessa saavat maakunnat (14 maakuntaa, mkl. Kainuu) laativat oman alueellisen oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelman, jonka EU:n komissio hyväksyy.

Hallintoviranomainen on johtanut Alueellisten oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmien (TJTP) valmisteluprosessia Suomessa vuosina 2020 - 2022 ja Kainuun liiton virasto Kainuussa yhteistyössä Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskusten kanssa. JTF-tuen piiriin kuuluvat maakunnat käynnistivät vuonna 2020 työskentelyä tukemaan valtakunnallisen JTF-koordinaatioryhmän, joka on toiminut hallintoviranomaisen ja maakuntien keskustelufoorumina. Kainuun liitto on toiminut JTF-koordinaatioryhmän puheenjohtajana vuoden 2022.

Kainuussa on toiminut Kainuun liiton sekä Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen yhteinen valmisteluryhmä, joka on kokoontunut vähintään kuukausittain vuosien 2021 ja 2022 kuluessa. Kainuun JTF-suunnitelmaa on käsitelty maakunnan yhteistyöryhmän (MYR), sen sihteeristössä ja maakuntahallituksessa.

Maakuntahallitus on käsitellyt oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmaa kokouksessaan 1.3.2021 sekä JTF rahastoa osana Suomen alue- ja rakennepolitiikan ohjelman valmistelua useita kertoja vuosien 2020 – 2022 aikana.

JTF-rahoitus kanavoidaan alueellisten JTF-suunnitelmien mukaisiin toimenpiteisiin. Kainuun maakunnallinen JTF-rahoituksen jako Kainuun liiton ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen välillä tehdään vuoden 2022 aikana komissio on hyväksyttyä Kainuun JTF-suunnitelman, joka kohdistuu kolmeen teemaan ja 10 tuettavan toiminnan tyyppiin. Teemat ovat:

1) Aluetalouden uudistaminen ja vihreä siirtymä sekä hiilineutraalin liiketoiminnan ja työpaikkojen luominen

Yritysten kehittämisellä ja työntekijöiden uudelleen koulutuksella luodaan yrityksille uutta liiketoimintaa, uusia yrityksiä sekä edistetään työllistymistä ja vastataan näin turvetuotannon loppumisen aiheuttamiin aluetalouden ja työllisyyden kehittämistarpeisiin.

2) Vihreää ja oikeudenmukaista siirtymää tukeva tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta (TKI)

Kainuun älykkään erikoistumisen strategian mukaisella tutkimus- ja innovaatiotoiminnalla luodaan elinkeinotoimintaa uudistavia ja monipuolista ratkaisuja, joiden tarve syntyy turpeen energiakäytöstä luopumisesta.

3) Turvetuotannosta poistuvien alueiden ennallistaminen, kunnostus ja käyttötarkoituksen muuttaminen

Turvetuotannosta poistuvien alueiden ennallistamisella sekä jälkikäytöllä varmistetaan, että turvetuotannon lopettamisella saatu ilmastohyöty säilyy, alueiden aiheuttama ilmastokuormitus vähenee edelleen ja entisille turvetuotantoalueille luodaan kestävä elinkeinotoimintaa.

Kainuun maakunnan yhteistyöryhmä hyväksyi Kainuun oikeudenmukaisensuunnitelman kokouksessaan 21.3.2022 ja valtuutti Kainuun liiton viraston tekemään suunnitelmaan Työ- ja elinkeinoministeriön sekä komission mahdollisesti edellyttämät muutokset.

Erillisliitteenä on Kainuun oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelma 2021 – 2027.

Aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas esittelee suunnitelman.

Lisätietoja aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikkaalta, puh. 040 5740 804 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi

Maakuntajohtajan ehdotus

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi saamansa informaation ja hyväksyy osaltaan liitteen mukaisen ohjelman.

Maakuntahallituksen päätös

Aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas esitteli asiaa.

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.

Kainuun liiton johdolla on laadittu Kainuun alueellisen oikeudenmukaisen siirtymän (TJTP) suunnitelmaa, joka valmistuu vuoden 2022 kuluessa. Suunnitelman luonnokseen on saatu EU:n komission epäviralliset kommentit ja niiden mukaisesti muokattu suunnitelma lähetetään komission käsittelyyn 5.9.2022. Maakuntahallitukselle toimitetaan kokoukseen Kainuun alueellinen oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelma, jonka aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas esittelee kokouksessa.

Työ- ja elinkeinoministeriö on myöntänyt Kainuulle EU:n ohjelmakaudelle 2021-2027 myös oikeudenmukaisen siirtymän (JTF) rahoitusta turpeen energiakäytöstä luopumisen aiheuttamien menetysten kompensoimiseen sekä uuden elinkeinotoiminnan luomiseen yhteensä 14 880 450 €. Komission tulee hyväksyä alueelliset JTF suunnitelmat (mkl. Kainuun suunnitelma) vuoden 2022 loppuun mennessä, jotta suunnitelman mukaisiin hankkeisiin voidaan kanavoida TEM:n Kainuulle myöntämää (JTF) rahoitusta alkuvuodesta 2023.

Lisätietoja aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikkaalta, puh. 040 5740 804 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi

Maakuntajohtajan ehdotus

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi saamansa informaation ja hyväksyy osaltaan Kainuun oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelman.

Maakuntahallituksen päätös

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.

Suomen JTF-maakuntien alueellisen oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmat hyväksyttiin 16.12.2022. JTF-rahastolla kompensoidaan hallitusohjelman tavoitteesta turpeen energiakäytön puolittaminen vuoteen 2030 mennessä koituvia sosioekonomisia ja ympäristöllisiä haittavaikutuksia. Turpeesta luopumisen alueellisesti oikeudenmukaista siirtymää tuetaan elinkeinoja monipuolistamalla, toimialan työvoimaa sopeuttamalla sekä ympäristöllisiä haittavaikutuksia korjaamalla. Toimeenpanoa ohjaa 14 alueellista siirtymäsuunnitelmaa. Hankkeisiin on koko maassa käytettävissä

noin 665 miljoonaa euroa ohjelmakaudella 2021–2027. JTF-ohjelma-alueen muodostavat Itä- ja Pohjois-Suomen seitsemän maakuntaa sekä Etelä-Pohjanmaan, Satakunnan, Keski-Suomen, Etelä-Karjalan, Kymenlaakson, Pohjanmaan ja Pirkanmaan maakunnat. Pirkanmaan kunnista JTF-alueeseen kuuluvat kuitenkin vain Parkano, Kihniö, Virrat ja Punkalaidun.

Komission hyväksymät Suomen alueelliset JTF-suunnitelmat (mkl. Kainuu) löytyvät rakennerahastosivustolta: (<https://rakennerahastot.fi/documents/91635434/109299357/Alueelliset+siirtym%C3%A4suunnitelmat+2022.pdf/78685f6e-9afa-ec2a-4e0e-0b8a8fcedbcd/Alueelliset+siirtym%C3%A4suunnitelmat+2022.pdf?t=1671459732840>) Kainuun hyväksytystä JTF-suunnitelmasta on muokattu helppolukuisempi, saavutettava versio, on julkaistu Kainuun liiton sivustolla: <https://kainuunliitto.fi/assets/uploads/2023/01/Kainuun-oikeudenmukaisen-siirtyman-suunnitelma.pdf> .

Päätökset rahoitettavista hankkeista tehdään JTF-alueen maakuntien liitoissa ja ELY-keskuksissa (Kainuussa Kainuun liitto ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus). Hankehakemusten käsittely ja hankehallinto tapahtuvat sähköisesti EURA 2021 -järjestelmässä. EURA-järjestelmä ei vielä toimi kattavasti eikä JTF hakujen avaaminen ole vielä mahdollista. Todennäköisesti JTF hakuja voidaan avata maaliskuussa 2023. Ensimmäiseksi on mahdollista käynnistää yritystukihaut, joita Kainuussa toteuttaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus.

Aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas esittelee Kainuun alueellisen JTF-suunnitelman sekä JTF-rahaston tilanteen.

Lisätietoja aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikkaalta, puh. 040 5740 804 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi

Maakuntajohtajan ehdotus

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi saamansa informaation.

Maakuntahallituksen päätös

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.
